

**HACILAR, HİSARCİK VE ERCİYES SAĞLIK OCAKLARI
BÖLGELERİNDE DÜŞÜK SORUNU
ABORTION PROBLEM IN HACILAR, HİSARCİK AND ERCİYES
HEALT DISTRICTS CENTER**

Dr. Osman GÜNAY*
Dr. Mualla AYKUT*
Dr. Osman CEYHAN*

Ö Z E T :

Hacılar, Hisarcık ve Erciyes Sağlık Ocakları bölgelerinde, 15-44 yaşındaki 156 evli kadın istenmeyen gebelikler yönünden araştırıldı. kadınların 28 yaşından önce istedikleri çocuk sayısına ulaştıkları görülmüştür.

Yukarıda bahsedilen kadınların % 24 ünün başka çocuk istemediği halde gebelikten korunma yöntemi uygulamadığı görülmüştür. Yine bu kadınların % 24 ünün en az bir kez isteyerek düşük yaptığı tesbit edilmiştir. Kadınların yaklaşık 2/3 ü tıbbi endikasyon olmadan gebeliklerinin sonlandırılmasını uygun bulmaktadırlar.

S U M M A R Y :

In Hacılar, Hisarcık and Erciyes Health Center Districts 156 married women aged between 15 - 44 have been investigated from the point of undesired pregnancy. It has been seen that these women had given birth to the desired number of children before the age of 28.

Twenty - four percent of the women mentioned above not used contraceptive methods, although they have not desired any other child. Also, it has been seen that 24 percent of these women had abortion willingly at least once. Almost two - thirds of them have not accepted to end their pregnancies without medical indication.

(*) Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

GİRİŞ :

Ailelerin en önemli mutluluk kaynağı olan gebelik zaman zaman istenmeyen bir olay haline gelmekte ve aileyi güç durumda bırakmaktadır. Günümüzde ailelerin istedikleri çocuk sayıları çeşitli nedenlerle iyice azalmış, doğum kontrolüne duyulan ihtiyaç giderek artmıştır.

Aile Planlaması, «ailelerin istediği zaman ve istediği sayıda çocuk sahibi olması» şeklinde tarif edilmektedir (2). Bunu sağlayabilmek için istenmeyen doğumları önlemek gerekir. İstenmeyen doğumların önlenmesi, yani doğum kontrolü iki şekilde yapılabilir.

1. İstenmeyen gebeliklerin önlenmesi.
2. İstenmeyen gebeliklerin doğumdan önce sonlandırılması, yani düşük.

Gebeliği önleyici yöntemlerin uygulanması sürekli bir çabayı gerektirdiği için daha zor olmakla beraber, dünyada genel olarak aile planlamasının temel yöntemi olarak kabul edilmektedir. Gebeliğin sonlandırılması ise gebeliği önleyici yöntemler başarısız olduğu zaman düşünülebilir (3).

Ancak, gebeliği önleyici yöntemlerin yaygın olarak uygulanmadığı toplumlarda sık sık istenmeyen gebelikler ortaya çıkmakta ve bunların önemli bir kısmı istiyerek yapılan düşükle sonlanmaktadır (9).

Ülkemizde 1965 yılında kabul edilen 557 sayılı yasa sadece tıbbi nedenlerle gebeliğin sonlandırılmasına izin verirken (2), 1983 yılında çıkarılan 2827 sayılı yasa ile isteğe bağlı olarak ilk 10 haftada gebeliğin sonlandırılması serbest bırakılmıştır (7).

Bu değişiklikle yasa dışı kürtajın ve düşük nedeniyle olan ana ölümlerinin önlenmesi amaçlanmıştır. Ancak ortaya çıkabilecek önemli bir sorun halkın kürtajı bir aile planlaması yöntemi olarak benimsemesi ve gebeliği önleyici yöntemlerin terkedilmesidir. Bu sakıncaları önlemek için halkın kürtaj hakkında düşüncelerinin

araştırılması ve gebeliği önleyici yöntemlerin terkedilmesini önleyici tedbirlerin alınması gerekir.

Bu araştırmada küçük bir bölgede doğurgan çağıdaki kadınların isteyerek yaptığı düşükleri, onların kürtaj hakkında düşüncelerini ve yeni Nüfus Planlaması yasasının muhtemel etkilerini incelemek amaçlanmıştır.

MATERYAL VE METOD :

Araştırma 1984 yılı Ocak ve Şubat aylarında Hacılar, Hisarcık, Kıranardı, Erciyes ve Başakpınar kasabalarından seçilen 15 - 44 yaşındaki 156 evli kadın üzerinde yapılmıştır.

Araştırma gurubuna 26 soru ihtiva eden bir anket uygulanmış, bu anketler bu konuda eğitilmiş bayan anketörler tarafından doldurulmuştur.

Veriler tablolar halinde gösterilmiş ve gerekli görülenler Khi Kare testi, İki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi ve İki eş arasındaki farkın önemlilik testleriyle istatistiksel yönden analiz edilmiştir (8).

B U L G U L A R :

TABLO 1 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN YAŞ GURUPLARINA DAĞILIMI.

Yaş Gurupları	Sayı	%
15 - 19	10	6.4
20 - 24	51	32.7
25 - 29	35	22.4
30 - 34	28	17.9
35 - 39	17	10.9
40 - 44	15	9.6
Toplam	156	100.0

Yaş Ortalaması : 28.0 ± 0.6

TABLO 2 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN EĞİTİM DURUMLARINA GÖRE İSTEDİKLERİ VE SAHİP OLDUKLARI ÇOCUK SAYILARI

Eğitim Durumu	n	Mevcut Çocuk Sayısı		S ₀	İstenen Çocuk Sayısı		t	P
		$\bar{X} \pm S\bar{X}$	S ₀		$\bar{X} \pm S\bar{X}$	S ₀		
Okur Yazar Değil	49	3.6 ± 0.2	1.7	2.7 ± 0.2	1.2	3.48	< 0.01	
Okur Yazar	23	3.2 ± 0.2	0.9	2.5 ± 0.1	0.7	2.33	< 0.05	
İlkokul ve Üzeri	84	2.2 ± 0.1	1.3	2.4 ± 0.1	0.8	1.68	> 0.05	
Toplam	156	2.9 ± 0.2	2.1	2.5 ± 0.1	0.9	2.20	< 0.05	

TABLO 3 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN MEVCUT ÇOCUK SAYILARINA GÖRE BAŞKA ÇOCUK İSTEME DURUMU

Çocuk Sayısı	BAŞKA ÇOCUK İSTEME DURUMU				Toplam	
	İstiyor		İstemiyor		Sayı	%
	Sayı	%	Sayı	%		
0	5	100.0	0	0.0	5	100.0
1	22	81.5	5	18.5	27	100.0
2	9	22.5	31	77.5	40	100.0
3	1	2.4	41	96.7	42	100.0
4 ve üzeri	0	0.0	42	100.0	42	100.0
Toplam	37	23.7	119	76.3	156	100.0

Araştırma Gurubundaki kadınların 82 si (% 52.6) gebeliği önleyici yöntem kullanmaktadır. Bu kadınların yöntemlere dağılımı Tablo 4 de gösterilmiştir.

TABLO 4 : GEBELİĞİ ÖNLEYİCİ YÖNTEM KULLANAN KADINLARIN YÖNTEMLERE DAĞILIMI

Yöntemler	KULLANANLAR	
	Sayı	%
Hap (Oral Kontraseptif)	15	18.3
Spiral (RİA)	21	25.6
Kaput (Kondom)	2	2.4
Tüp Ligasyonu	1	1.2
Geri Çekme	30	36.6
Diğer	13	15.9
Toplam	82	100.0

Gebeliği önleyici yöntem uygulayan kadınların tamamı kürtaj serbest bırakıldığında da yönteme devam edeceklerini belirtmişlerdir.

TABLO 5 : EĞİTİM DURUMU İLE İSTİYEREK DÜŞÜK YAPMA ARASINDAKİ İLİŞKİ

Eğitim Durumu	İSTİYEREK DÜŞÜK				Toplam	
	Yapmış		Yapmamış			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İlkokulu Bitirmemiş	25	34.7	47	65.3	72	100.0
İlkokulu Bitirmiş	12	14.3	72	85.7	84	100.0
Toplam	37	23.7	119	76.3	156	100.0

$$X^2 = 8.549$$

$$P < 0.01$$

TABLO 6 : İSTİYEREK DÜŞÜK YAPAN KADINLARIN DÜŞÜK YAPTIKLARI YERE GÖRE DAĞILIMI :

Düşüğün yapıldığı yer	Sayı	%
Evde kendi kendine	8	21.6
Doktorda	28	75.7
Her ikisi birden	1	2.7
Toplam	37	100.0

TABLO 7 : İSTİYEREK DÜŞÜK YAPAN KADINLARIN DÜŞÜK NEDENLERİNE GÖRE DAĞILIMI :

Düşük yapma nedeni	Sayı	%
Yeterli Çocuğu Var	28	75.7
Doktor Tavsiye Etti	2	5.4
Diğer	7	18.9
Toplam	37	100.0

TABLO 8 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN TIBBİ ENDİKASYON VARKEN VE YOKKEN YAPILAN KÜRTAJ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Düşünceler	TIBBİ ENDİKASYON			
	Sayı	Var %	Yok Sayı	%
Uygun değil	16	10.3	98	62.8
Uygun	133	85.3	50	32.1
Kararsız	7	4.4	8	5.1
Toplam	156	100.0	156	100.0

**TABLO 9 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN
«İSTEMEDEN GEBE KALIRSANIZ NE YAPARSINIZ»
SORUSUNA VERDİKLERİ CEVAPLARA GÖRE
DAĞILIMI :**

İstemedен Gebe Kalırsa	Sayı	%
Kürtaj yaptırır	72	46.2
Doğurur	69	44.2
Kendi düşürür	10	6.4
Diğer	5	3.2
Toplam	156	100.0

**TABLO 10 : ARAŞTIRMA GURUBUNDAKİ KADINLARIN
KÜRTAJLA İLGİLİ YASALAR HAKKINDA
BİLGİLER :**

Konu	Bilen		Bilmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kürtajın şimdiye kadar Yasak Olduğu	107	68.6	49	31.4	156	100.0
Kürtajın Bundan Sonra Serbest Bırakıldığı	38	24.4	118	75.6	156	100.0

TARTIŞMA :

Araştırma gurubundaki kadınların yaş ortalaması 28 olması- na rağmen, istediklerinden daha fazla çocuk sahibidirler. Yani ka- dınlar 28 yaşından önce istedikleri çocuk sayısına ulaşmaktadır. Tüm gurup için ortalama olarak istenen çocuk sayısı 2.5 ± 0.1 , mevcut çocuk sayısı ise 2.9 ± 0.2 olarak bulunmuştur. İstlenen ço- cuk sayısı eğitim durumu ile ilgili olmadığı halde mevcut çocuk sayısı eğitim düzeyi yükseldikçe azalmaktadır. Bunun nedeni ilk- okulu bitirmemiş kadınların gebelikten korunmada daha başarısız

olmalarıdır. Aynı bölgede daha önce yapılan araştırmalarda ortalama olarak erkeklerin 2.5, kadınların 2.7 çocuk istedikleri tespit edilmiştir (10, 11).

Tablo 3 de görüldüğü gibi 2 çocuğu olanların 3/4 ü, 3 ve daha fazla çocuğu olanların hemen tamamı, tüm kadınların ise % 76.3 ü başka çocuk istememektedir. Buna karşılık tablo 4 de görüldüğü gibi kadınların % 52.6 sı gebelikten korunmaktadır. Yani tüm kadınların yaklaşık % 24 ü başka çocuk istemediği halde gebelikten korunmamaktadır. Aynı bölgede daha önce yapılan bir araştırmada yöntem kullanma oranı % 47.3 olarak bulunmuştur (10). Bu oran 1978 Türkiye Doğurganlık Araştırmasında tüm ülkemiz için % 50 olarak bulunmuştur (4, 5, 6).

Uygulanan gebeliği önleyici yöntemlerin başında % 36.6 ile Geri Çekme Yöntemi bulunmaktadır. Etkili yöntemlerin oranı ise % 47.5 dir. 1978 Türkiye Doğurganlık Araştırmasında bu oranlar sırasıyla % 44 ve % 35 olarak bulunmuştur (4, 5, 6).

Araştırma gurubundaki, gebeliği önleyici yöntem uygulayan kadınların hepsi kürtaj serbest bırakıldığında gebelikten korunmaya devam edeceklerini ifade etmiştir.

Araştırma gurubundaki kadınların % 23.7 si en az 1 kez isteyerek düşük yapmıştır. Bu düşüklerin % 75 i kürtajla yapılmıştır. Akın (1) Ankara'da kadınların % 34 ünün en az 1 kez isteyerek düşük yaptığını tespit etmiştir. 1975 yılında yapılan bir araştırmaya göre ise ülkemizdeki isteyerek yapılan düşüklerin % 73 ünün kürtajla yapıldığı bildirilmiştir (9).

İsteyerek düşük yapmanın eğitim durumu ile ilgili olduğu ve ilkokulu bitirmeyenlerin daha çok isteyerek düşük yaptığı tespit edilmiştir. Bunun nedeni de ilkokulu bitirmemiş kadınların gebelikten korunmada daha başarısız olmasıdır.

Araştırma gurubundaki kadınların % 85.3 ü tıbbi nedenlerle kürtaji uygun bulurken, sadece % 32.1 i tıbbi neden olmadan kürtaj yapılmasını uygun bulmuştur. Aynı bölgede yapılan bir araştırmada erkeklerin % 96 sı tıbbi nedenle, % 23.4 ü tıbbi neden olma-

dar kürtaşı uygun bulmuştur (10). Araştırmamızdaki kadınların sadece % 32.1 i tıbbi neden olmadan gebeliğın sonlandırılmasını olumlu karşıladığı halde, aynı kadınların % 52.6 sı istemeden gebe kaldığında bu gebeliğın sonlandırmayı düşünmektedir. Yani birçok kadın düşük yapmayı uygun bulmadığı halde güç durumda kalınca buna razı olmaktadır. Bu nedenle çocuk istemeyen her kadının etkili bir yöntemle gebelikten korunması sağlanmalı, kadınlar istemediğı bir müdahale ile karşı karşıya bırakılmamalıdır.

Araştırma gurubundaki kadınların % 68.6 sı şimdiye kadar kürtaşın yasak olduğunu, % 24.4 ü ise bundan sonra serbest bıraktığını bildiğini söylemiştir. Ancak bu bilgilerin düşük yapmayı etkilemediğı görülmüştür.

KAYNAKLAR

- (1) Akın, A. : Kadın Sağlığı Yönünden Düşük Sorunu. (Doçentlik Tezi, Ankara, 1976).
- (2) Demirel, N., Yiğit, İ., Gözenman, F., Tuncay, L. : Sağlık Mevzuatımız. İstanbul, Garanti Matbaası, 1969, s. 395.
- (3) Fişek, N.H. : Halk Sağlığına Giriş. Ankara, Çağ Matbaası, 1983 s. 81.
- (4) H.Ü. Nüfus Etüdleri Enstitüsü : Turkish Fertility Survey (1978) : First Report. Volume I, TTK Basımevi, Ankara.
- (5) H.Ü. Nüfus Etüdleri Enstitüsü : Türkiye Doğurganlık Araştırması (1978): İlk Rapor. Cilt II, TTK Basımevi, Ankara.
- (6) H.Ü. Nüfus Etüdleri Enstitüsü : Türkiye Doğurganlık Araştırması (1978): Araştırma Bulgularının Özeti. (Mimograf, Ankara, 1980).
- (7) Resmi Gazete : Nüfus Planlaması Hakkında Kanun. Sayı : 18059, 27 Mayıs 1983.
- (8) Sümbüloğlu, K. : Sağlık Bilimlerinde Araştırma Teknikleri ve İstatistik. Ankara, Matis Yayınları, 1978.
- (9) Tezcan, S., Carpenter - Yaman, C., Fişek, N.H. : Türkiye'de Çocuk Düşürme, 1980.
- (10) Üstünbaş, H.B., Günay, O., Ural L., Aykut, M. : Hacılar ve Hisarcık Sağlık Ocakları Bölgelerinde Erkeklerin Aile Planlaması Hakkında Bilgi, Tutum ve Davranışları, K.Ü.G.N. Tıp Fak. Mec. 4 : 1-4 : 335, 1982.
- (11) Üstünbaş, H.B., Aykut, M., Günay, O. : Kayseri İli Hisarcık ve Hacılar Sağlık Ocakları Bölgelerinde 0-2 Yaş Çocuğı Olan Kadınların Aile Planlaması Konusunda Bilgi, Tutum ve Davranışları ile Çocuk Sağlığı Düzeyini Saptama Araştırması. K.Ü. Gevher Nesibe Bilim Haftası ve Tıp Günleri. 11-13 Mart 1982, Kayseri.